

حلیۃ المتقین

مؤلف

مرحوم علامه محمد باقر مجلسی (قدس سره)

با انضمام

مکالمات حُسنیه در باب عارون و رشید با علمای مخالفین

تألیف

شیخ ابوالفتوح رازی مکی (قدس سره)

چاپ نفیس

با تصحیح، اعراب گذاری و آدرس آیات و روایات، فصل بندی فهرست مطالب معنی

واژه‌های دشوار

سرشناسه: مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی ۱۰۳۷ - ۱۱۱۱ ق.

عنوان قرارداری: حلیۃ المتقین (مکالمات حسنیه، فارسی)

عنوان نام پدید آور: حلیۃ المتقین /تألیف محمد باقر مجلسی، به انضمام مکالمات حسنیه درباره هارون رشید

با علمای مخالفین چاپ نفیس با تصحیح، اعراب گذاری و آدرس آیات و روایات.../تألیف ابوالفتح رازی مکی.

مشخصات نشر: قم: اسماء الزهراء، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری: ۴۸۰ ص

۲۰۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-6856-29-2

یادداشت: کتابنامه

موضوع: اخلاق شیعه

شروع: حدیث اخلاقی

موضوع: احادیث شیعه - قرن ۱۱

موضوع: شیعه - احتجاجات

موضوع: شیعه - دفاعیه ها و ردیه ها

شناسه ورود: ابوالفتح رازی، حسین بن علی، قرن ۱۱ ق.

رده کتب: ۳۹۰ - ۳۸۰ م ۳۹۷ / ۶۵ BP

رده دیویتی: ۲۹۷ / ۶۵

شناسنامه ملی: ۴۵۱

قم، خیابان سایه، کوچه ۱۸، پلاک ۶۴

تلفن: ۳۷۷۳۳۹۰۳ - ۲۵ ♦ همراه ۰۹۱۲۵۵۲۹۳۴۳

نام کتاب: حلیۃ المتقین (به همراه مکالمات حسنیه و منی واژه های دشوار)

مؤلف: علامه محمد باقر مجلسی ره

ناشر: اسماء الزهراء (س)

تیراژ: ۵۰۰

چاپ: آسمان

نوبت و تاریخ چاپ: اول / ۱۳۹۴

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۵۶-۲۹-۲

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

■ باب اول: در بیان آداب جامه و کفش پوشیدن

۱۳	فصل اول: در فضیلت تجمل و زینت کردن
۱۵	فصل دوم: در بیان جامه‌هایی که حرام است پوشیدن آنها
۱۶	فصل سوم: در پوشیدن پنبه و کتان و پشم
۱۷	فصل چهارم: در بیان رنگ‌هایی که در جامه سنت یا مکروه است
۱۹	فصل پنجم: در بعضی از آداب جامه پوشیدن
۱۹	فصل ششم: در پوشیدن لباسی که مخصوص زنان یا کافران باشد
۲۰	فصل هفتم: در بیان جامه پشم
۲۱	فصل هشتم: در بیان آداب زیر جامه پوشیدن
۲۱	فصل نهم: در آداب جامه بردن و پوشیدن
۲۳	فصل دهم: در سایر آداب جامه پوشیدن و کندن
۲۴	فصل یازدهم: در رنگ نعلین و مرده و کفش و چکونی آنها
۲۵	فصل دوازدهم: در آداب پوشیدن نعل و مرده و کفش

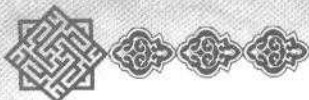
■ باب دوم: در آداب حلی و زیور پوشیدن مردان و زنان و سرمه کشیدن و...

۲۷	فصل اول: در فضیلت انگشتر به دست کردن و آداب آن
۲۸	فصل دوم: در بیان آنچه انگشتر از آن سازند
۲۹	فصل سوم: در فضیلت عقیق
۳۱	فصل چهارم: در فضیلت یاقوت و زبرجد و زمرد
۳۲	فصل پنجم: در فضیلت فیروزه و جزع یمانی
۳۲	فصل ششم: در فضیلت دُر نجف و بلور و حدید صینی و سایر نکین‌ها
۳۳	فصل هفتم: در بیان آنچه سزاوار است که در نکین نقش کنند
۳۸	فصل هشتم: در زیور طلا و نقره پوشیدن و به زنان و اطفال پوشانیدن
۳۹	فصل نهم: در آداب سرمه کشیدن
۴۰	فصل دهم: در آداب نظر به آیینه کردن
۴۱	فصل یازدهم: در فضیلت خضاب کردن مردان و زنان
۴۳	فصل دوازدهم: در کیفیت خضاب و احکام آن

□

■ باب سوم: در آداب خوردن و آشامیدن

۴۵	فصل اول: در بیان ظرف‌هایی که در خوردن و آشامیدن و سایر...
----	---

۴۷	فصل دوم: در تجویز خوردن طعام‌های لذیذ و مذمت حرص و افراط در آن
۴۹	فصل سوم: در بیان بعضی از آداب و اوقات طعام خوردن
۵۲	فصل چهارم: در سایر آداب طعام خوردن
۵۸	فصل پنجم: در بیان دعای وقت طعام خوردن
۶۰	فصل ششم: در آداب بعد از طعام
۶۲	فصل هفتم: در فضیلت نان و سویق و گوشت و روغن و سایر آنچه از...
۷۱	فصل هشتم: در فواید سبزی‌ها و میوه‌ها و سایر مأكولات
۸۰	فصل نهم: در فضیلت ضیافت مؤمنان و آداب آن
۸۳	فصل دهم: در فضیلت خلال و آداب آن
۸۴	فصل یازدهم: در فضیلت آب و انواع آن
۸۶	فصل دوازدهم: در آداب آب خوردن

■ باب چهارم: در بیان فضیلت تزویج و آداب مجامعت و معاشرت زنان و...

۸۹	فصل اول: در فضیلت تزویج کردن و نهی از رهبانیت
۹۱	فصل دوم: در اصناف زنان و صفات پسندیده و ناپسندیده ایشان
۹۳	فصل سوم: در آداب نکاح و ازواج
۹۴	فصل چهارم: در بیان آداب زفاف و مجامعت
۱۰۰	فصل پنجم: در آداب نماز و دعا در شب زفاف و در وقت مقاربت زنان
۱۰۲	فصل ششم: در بیان حق زن و شوهر بر یکدیگر و احکام ایشان
۱۰۵	فصل هفتم: در بیان دعا‌های طلب فرزند و فضیلت آن
۱۰۹	فصل هشتم: در احکام ایام حمل و آداب روز ولادت و نام نهادن طفل
۱۱۳	فصل نهم: در عقیقه کردن و سر تراشیدن و آداب هر یک
۱۱۶	فصل دهم: در ختنه کردن پسران و دختران و سوراخ کردن گوش ایشان و آداب هر یک
۱۱۸	فصل یازدهم: در آداب شیردادن و تربیت کردن فرزندان و رعایت ایشان
۱۲۳	فصل دوازدهم: در بیان حق پدر و مادر بر فرزند و وجوب رعایت حرمت ایشان

■ باب پنجم: در بیان آداب مسواک کردن و شانه کردن و ناخن و شارب گرفتن و...

۱۲۷	فصل اول: در بیان فضیلت مسواک کردن
۱۲۹	فصل دوم: در فضیلت سر تراشیدن و آداب آن
۱۳۰	فصل سوم: در آداب موی سر نگاه داشتن
۱۳۱	فصل چهارم: در فضیلت شارب گرفتن
۱۳۱	فصل پنجم: در آداب ریش بلند کردن
۱۳۲	فصل ششم: در بیان فضیلت موی سفید و حکم کندن آن
۱۳۳	فصل هفتم: در کندن موی بینی و بازی کردن با ریش
۱۳۴	فصل هشتم: در فضیلت ناخن گرفتن

- فصل نهم: در بیان آداب و اوقات ناخن گرفتن ۱۳۴
فصل دهم: در دفن کردن مو و ناخن و سایر چیزها که دفن باید کرد ۱۳۶
فصل یازدهم: در فضیلت شانه کردن موی سر و ریش ۱۳۶
فصل دوازدهم: در آداب و اوقات شانه کردن و انواع شانه‌ها ۱۳۷

■ باب ششم: در آداب بوی خوش کردن و گل بوییدن و روغن مالیدن

- فصل اول: در بیان سبب پیدا شدن بوهای خوش در زمین ۱۳۹
فصل دوم: در فضیلت بوی خوش و آداب آن ۱۳۹
فصل سوم: در کراهت رد کردن بوی خوش ۱۴۱
فصل چهارم: در فضیلت مشک و عنبر و زعفران ۱۴۲
فصل پنجم: در فضیلت غالیه ۱۴۲
فصل ششم: در فضیلت آداب روغن بر بدن مالیدن ۱۴۳
فصل هفتم: در فواید روغن نعشه ۱۴۴
فصل هشتم: در فواید روغن «ان» روغن زنبق ۱۴۵
فصل نهم: در فواید سایر روغن‌ها ۱۴۵
فصل دهم: در فضیلت بخور و انواع آداب آن ۱۴۶
فصل یازدهم: در بیان فضیلت گلاب و گل و انواع گل‌ها ۱۴۷
فصل دوازدهم: در آداب گل بوییدن ۱۴۸

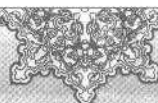
■ باب هفتم: در آداب حمام رفتن و سر و بدن شستن و دارو کشیدن و...

- فصل اول: در فضیلت حمام ۱۴۹
فصل دوم: در آداب داخل شدن و بیرون آمدن و دعا‌هایی که باید خواند ۱۵۰
فصل سوم: در بیان آنچه در حمام نباید کرد و آنچه تجویز شده است ۱۵۲
فصل چهارم: در فضیلت شستن سر و بدن و دفع بوهای بد از خود کردن ۱۵۳
فصل پنجم: در فضیلت شستن سر با سدر و خطمی ۱۵۴
فصل ششم: در فضیلت دارو کشیدن ۱۵۵
فصل هفتم: در ازاله کردن موی زیر بغل ۱۵۵
فصل هشتم: در غایت زمانی که نوره را تأخیر توان کرد ۱۵۶
فصل نهم: در دعا‌های وقت نوره کشیدن ۱۵۶
فصل دهم: در اوقات نوره کشیدن و سایر آداب آن ۱۵۷
فصل یازدهم: در فضیلت حنا مالیدن بعد از نوره ۱۵۸
فصل دوازدهم: در آداب غسل جمعه و سایر اغسال ۱۵۹

■ باب هشتم: در آداب خواب رفتن و بیدار شدن و بیت الخلا رفتن

- فصل اول: در بیان اوقات خواب ۱۶۳

۱۶۴	فصل دوم: در وضو ساختن پیش از خواب
۱۶۵	فصل سوم: در مکان خوابیدن و آداب پیش از خوابیدن
۱۶۶	فصل چهارم: در سایر آداب خوابیدن
۱۶۷	فصل پنجم: در آداب و ادعیه‌ای که پیش از خواب باید خوانده شود
۱۷۰	فصل ششم: در دفع ترسیدن در خواب، و خواب پریشان دیدن و محتمل شدن
۱۷۲	فصل هفتم: در دعاها برای دفع بیداری و برای بیدار شدن در آخر شب
۱۷۲	فصل هشتم: در بیان نماز و دعا برای خواب‌های نیک دیدن و آداب بیدار شدن
۱۷۴	فصل نهم: در سبب خواب راست و دروغ و تعبیر خواب
۱۸۱	فصل دهم: در آداب بیداری و مذمت خواب بسیار
۱۸۳	فصل یازدهم: در آداب بیت‌الخلاء
۱۸۵	فصل دوازدهم: در بیان احوال و اوضاع و مکان‌هایی که نهی از آنها وارد شده است

□

■ باب نهم: در آداب سجامت کردن و تنقیه و بعضی از ادویه و ...

۱۸۷	فصل اول: در ثواب یمام و مسبر کردن بر آن و بیان شدت ابتلای مؤمنان
۱۹۰	فصل دوم: در فضیلت و آداب حج
۱۹۴	فصل سوم: در بیان انواع تنوع که انشاء (ع) وارد شده است و بیان جواز رجوع به اطباء
۱۹۸	فصل چهارم: در معالجه انواع تب
۲۰۳	فصل پنجم: در ادعیه جامع و ادویه ترکیبه نفعه
۲۰۸	فصل ششم: در معالجه درد سر و شقیقه و زخم و صرع و اختلال دماغ و تصرف جن
۲۱۰	فصل هفتم: در معالجه سایر امراض و درد سر و گلو
۲۱۶	فصل هشتم: در معالجه خنازیر و قروح و جروح و الفل و ثبور و ...
۲۲۰	فصل نهم: در معالجه امراض اندرونی و قولنج و بادهای آزار دهنده و سرفه
۲۲۵	فصل دهم: در معالجه اوجاع مفاصل و فالج و یواسیر و امراض عظام و سایر امراض
۲۲۹	فصل یازدهم: در بیان قلیلی از تعویذات برای دفع سحر و سموم و کسکال و سایر بلاها
۲۳۵	فصل دوازدهم: در فواید تربت شریف حضرت امام حسین (ع) و خواص بعضی از ...

□

■ باب دهم: در آداب معاشرت با مردم و حقوق اصناف ایشان

۲۴۱	فصل اول: در بیان حقوق خویشان و غلامان و کنیزان
۲۴۴	فصل دوم: در حقوق همسایگان و یتیمان و عشیره و قبیله
۲۴۸	فصل سوم: در حقوق صداقت و اخوت
۲۵۱	فصل چهارم: در بیان حقوق مؤمنان بر یکدیگر و حسن معاشرت با خلق
۲۵۳	فصل پنجم: در قضای حاجت مؤمنان و سعی نمودن در کارهای ایشان و ...
۲۵۹	فصل ششم: در دیدن مؤمنان و عیادت بیماران ایشان
۲۶۲	فصل هفتم: در اطعام مؤمنان و آب دادن ایشان و جامه پوشانیدن و ...
۲۶۳	فصل هشتم: در حقوق فقیران و ضعیفان و مظلومان و پیران و اصحاب و ...

۲۷۱	فصل نهم: در رعایت حقوق مؤمنان در غیبت ایشان
۲۷۵	فصل دهم: در آداب معاشرت ظالمان و قلیلی از احوال ایشان
۲۸۱	فصل یازدهم: در آداب معاشرت با کافران و مخالفان
۲۸۳	فصل دوازدهم: در بیان حقوق مردگان بر زندگان

□

■ باب یازدهم: در آداب مجالس از سلام و مصافحه و معانقه و...

۲۹۳	فصل اول: در فضیلت سلام و آداب آن
۲۹۶	فصل دوم: در فضیلت مصافحه یعنی دست یکدیگر را گرفتن، و معانقه یعنی...
۲۹۹	فصل سوم: در آداب نشستن در مجالس
۳۰۱	فصل چهارم: در آداب ملاقات صاحب خانه با کسی که به خانه او می آید
۳۰۲	فصل پنجم: در بیان مجالسی که در آن جا داخل شدن رواست و جماعتی که همنشینی و...
۳۰۶	فصل ششم: در آداب عطسه، آروغ و آب دهان انداختن
۳۰۸	فصل هفتم: در بیان مزاج بردن و خندیدن و سرگوشی کردن و آداب صحبت داشتن و...
۳۱۰	فصل هشتم: در سایر آداب مجالس و حقوق اصحاب مجالس بر یکدیگر
۳۱۲	فصل نهم: در فضیلت ذکر انداختن در مجلس کردن
۳۱۳	فصل دهم: در فضیلت ذکر حضرت رسول و ائمه و آداب آن
۳۱۶	فصل یازدهم: در مشورت کردن با بزرگان و آداب آن
۳۱۷	فصل دوازدهم: در آداب نامه نوشتن

□

■ باب دوازدهم: در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن

۳۱۹	فصل اول: در گشادگی خانه
۳۲۰	فصل دوم: در مذمت تکلف بسیار در خانه کردن و بسیار بلند ساختن
۳۲۲	فصل سوم: در نقاشی کردن و تصویر کشیدن و صورت صاحب روئی ساختن که...
۳۲۳	فصل چهارم: در آداب فرش خانه
۳۲۴	فصل پنجم: در آداب عبادت کردن در خانه
۳۲۵	فصل ششم: در نگاه داشتن حیوانات در خانه خصوصاً کبوتر و خروس
۳۲۷	فصل هفتم: در نگاه داشتن گوسفند و بز در خانه
۳۲۸	فصل هشتم: در بیان احوال سایر طیور و ذکر بعضی از حیوانات که...
۳۳۲	فصل نهم: در منع از نگاه داشتن سگ در خانه
۳۳۴	فصل دهم: در آداب چراغ افروختن و خانه خریدن
۳۳۵	فصل یازدهم: در بیان سایر آداب خانه
۳۳۷	فصل دوازدهم: در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن

□

■ باب سیزدهم: در آداب پیاده رفتن و سوار شدن و بازار رفتن و تجارت و...

۳۴۱	فصل اول: در سوار شدن اسب و استر و الاغ و انواع هر یک
-----	--

۳۴۳	فصل دوم: در آداب نگاه داشتن و رعایت حقوق چهارپایان
۳۴۵	فصل سوم: در آداب زین و لجام
۳۴۶	فصل چهارم: در ادعیه و آداب سواری
۳۴۸	فصل پنجم: در آداب پیاده رفتن
۳۴۹	فصل ششم: در نگاه داشتن شتر و گاو و گوسفند
۳۵۱	فصل هفتم: در آداب خریدن و نگاه داشتن حیوانات
۳۵۲	فصل هشتم: در بیان مجمل احوال و اقسام حیوانات
۳۵۵	فصل نهم: در فضیلت تجارت کردن و طلب حلال نمودن
۳۵۷	فصل دهم: در بیان آداب تجارت
۳۶۳	فصل یازدهم: در فضیلت زراعت کردن و درخت کشتن
۳۶۴	فصل بیازدهم: در آداب زراعت کردن و درخت کشتن

□

■ باب چهاردهم: در آداب سفر

۳۶۷	فصل اول: در بیان سفرهای بیرون و بدو ایام و ساعات نیک و بد از برای سفر
۳۶۸	فصل دوم: در دفع نحوسات و سفر به تصدق و دعا
۳۷۰	فصل سوم: در آداب غسل و نماز و دعا در وقت بیرون رفتن
۳۷۳	فصل چهارم: در سایر آداب بیرون رفتن و بیان چیزی چند که باید با خود بردن
۳۷۶	فصل پنجم: در آداب توشه برداشتن و سفر و آداب صرف کردن آن
۳۷۷	فصل ششم: در رفیق با خود بردن در سفر و آداب معاشرت ایشان
۳۷۹	فصل هفتم: در بیان سایر آداب سفر
۳۸۱	فصل هشتم: در آداب راه رفتن و فرود آمدن
۳۸۲	فصل نهم: در بیان دعاهایی که در راه و منازل باید خواند
۳۸۶	فصل دهم: در آداب سفر دریا و گذشتن از پلها
۳۸۷	فصل یازدهم: در آداب مشایعت و استقبال مسافر و آداب برگشتن
۳۸۹	فصل دوازدهم: در آداب اسب تاختن و تیر انداختن

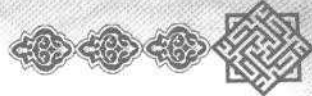
□

۳۹۵ خاتمه: در بیان بعضی از آداب متفرقه و فواید نافعه

□

۴۰۷ مکالمات حسنیّه: در مجلس هارون الرشید با علمای مخالفین

■

بسم الله الرحمن الرحيم

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَلَّى أَنْبِيَائَهُ الْمُرْسَلِينَ بِأَحْسَنِ حِلْيَةِ الْمُتَّقِينَ؛ وَبَعَثَ نُجَبَاءَ أَصْفِيَائِهِ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِتَشْمِيهِمْ مَكَارِمِ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِينَ؛ وَاكْمَلَ فِي أَوْصِيَائِهِ الْمُتَخَبِّينَ أَفْضَلَ خِصَالِ النَّبِيِّينَ؛ فَصَلَّوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ عَدَدَ أَنْفَاسِ الْمُسَبِّحِينَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ وَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ مِلَأَ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ.

اما بعد؛ حسین گوید تراب اقدام مؤمنین و خادم طلبه علوم ائمه طاهرين محمدباقرين محمد تقی حَسْرَةُ اللَّهِ مَعَنَا إِلَيهِ الْمُطَهَّرِينَ صَلَّوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ که چون عمده امتیاز بنی نوع انسان از سایر انواع حیوان؛ تخلق به اخلاق حسنه و تَزَيُّنْ به آداب مستحسنه است و به مقتضای حدیث شریف حبیبی صلوات الله علیه وآله که: بُعِثْتُ لِتُتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ؛ تمامی آداب پسندیده و جمیع اخلاق در کتاب عین‌الحیوة بیان شده بود؛ جمعی از سالکان مسالک سعادت و ناهجان مناهج متعارف اهل بیت رسالت علیهم‌السلام از این ذره حقیر التماس نمودند که رساله‌ای در بیان محاسن آداب که از طریقه مستقیمه ائمه طاهرين صلوات الله علیهم به اسانید معتبره به این قلیل الضاعه رسیده باشد؛ بر وجه اختصار تحریر نماید و به جهت عموم نفع؛ نسبت به اهل این دیار؛ همین اخبار را در لباس لغت فارسی قریب الفهم به جلوه درآورد. لهذا با ضیق مجال و کثرت اسغال رعایا حقوق اخوت ایمانی را لازم دانسته و از مقتضای حدیث الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ امیدوار گردیده اجابت ملتمس ایشان نموده و بر چهارده باب و خاتمه مرتب گردانید.

باب اول در آداب لباس پوشیدن.

باب دوم در آداب حلی و زیور پوشیدن و سرمه کشیدن و در آینه نظر نمودن و خضاب نمودن.

باب سوم در آداب خوردن و آشامیدن.

باب چهارم در فضیلت تزویج و آداب مجامعت و معاشرت زنان و کیفیت تربیت فرزندان و معاشرت ایشان.

باب پنجم در آداب مسواک نمودن و ناخن و شارب گرفتن و سر تراشیدن و شانه نمودن و

امثال اینها.

باب ششم در آداب بوی خوش استعمال نمودن و گل خوش بوییدن و روغن مالیدن.

باب هفتم در آداب حمام رفتن و دارو کشیدن و امثال آن.

باب هشتم در آداب خواب رفتن و بیدار شدن و بیت‌الخلا رفتن.

باب نهم در آداب حجامت و تنقیه و ذکر بعضی از ادعیه و احراز و خواص بعضی از ادویه و معالجه بعضی از امراض.

باب دهم در آداب معاشرت مؤمنان و حقوق و اصناف ایشان.

باب یازدهم در آداب مجالس و سلام و عطسه و مصافحه و معانقه و امثال اینها.

باب دوازدهم در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن.

باب سیزدهم در آداب سوار شدن و راه رفتن و بازار رفتن و تجارت و زراعت نمودن و چهار پایان نگاه داشتن.

باب چهاردهم در آداب سفر نمودن.

خاتمه در بیان بعضی از فواید مشرق و هر یک از ابواب را بر دوازده فصل مشتمل ساخت و به کتاب حلیۃ المتقین مسمی گردانید. مثل از ناظران در این رساله شافیه و عاملان به این عجاله و افیه آن که این مجرم خطا پیشه را به دعای مغفرت و استدعای رحمت یاد نمایند و بر خطای لفظ و معنی؛ این معترف اعجاز و قصور را مؤاخذه ننمایند والله الموفق والمعین.